100 183 U
WBP Opole
86 TEKA

PROGRAM

NAUKI RELIGII W SZKOŁACH

Ks. Stan. Marek.

Nakładem Administracji Apostolskiej Śląska Opolskiego.

Drukiem Drukarni Diecezjalnej św. Krzyża. Opole, ul. Dr Kośnego 34
R 26220

PROGRAM NAUKI RELIGII W SZKOŁACH

Stosownie do uchwały Komisji Episkopatu dla spraw szkolnych obowiązują w r. 1947/48 następujące programy nauczania:

I. Program nauki religii w szkołach powszechnych, zatwierdzony przez Ministerstwo W. R. i O. P. (nr II, PR. 5481/35 z dnia 1 X 1935 oraz nr VI. Pg-1857/46 z dnia 16 XI 1946).

KLASA I

MATERIAŁ NAUCZANIA

Pogadanki wstępne. Nauka pacierza.

1. Pierwsze pogadanki na temat najprostszych przejawów życia religijnego: przeżegnanie się, pacierz, pozdrowienie chrześcijańskie, medalik, obrazek, kościół — na tle przykładów z życia i dziecięctwa Świętych, a w szczególności Świętych polskich.

2. Opowiadania biblijne: o Bogu-Ojcu, Stworzycielu nieba i ziemi; o aniołach, w szczególności Aniele Stróżu — opiekunie dziatek; o człowieku — dobrym, posłusznym Bogu i złym, nieposłusznym (grzech pierworodny), o obietnicy zesłania Zbawiciela. Budzenie pobożności dziatwy na konkretnych przykładach z życia pobożnych dzieci.

3. Opowiadania biblijne: o Bogu-Ojcu, który zesłał Syna Bożego na świat; o Zwiastowaniu N. P. Maryi, o narodzeniu Pana Jezusa; o pokłonie aniołów, pasterzy i królów, o ucieczce do Egiptu, o życiu ukrytym, o Panu Jezusie 12-letnim.

W związku z opowiadaniami biblijnymi, przedstawiającymi lata dziecięce Pana Jezusa jako wzoru modlitwy, pracy i posłuszeństwa, wyjaśnienie w sposób dostępny dla dzieci, na barwnych przykładach, próśb, zawartych w modlitwie „Ojcze Nasz". Przykłady z życia pobożnych dzieci, naśladujących Pana Jezusa w Jego świętym dziecięctwie.

4. Dalsze opowiadania o Chrystusie: chrzest Chrystusa Pana, pierwsi uczniowie Pana Jezusa; niektóre cuda, np. cudowny połów ryb, uciszenie burzy, rozmnożenie chleba; Pan Jezus i dzieci; wjazd do Jerozolimy, Ostatnia Wieczerza, Męka Pana Jezusa, Zmartwychwstanie, ukazanie się niewiastom i Apostołom, Wniebowstąpienie; Zesłanie Ducha Świętego, Wniebowzięcie N. P. Maryi.

WYNIKI NAUCZANIA

Znajomość najważniejszych zdarzeń z dziecięctwa Pana Jezusa i najdostępniejszych dla dziecka faktów z późniejszego życia i działalności Chrystusa (w zakresie materiału nauczania). Znajomość Modlitwy Pańskiej, Pozdrowienia Anielskiego i Składu Apostolskiego.

KLASA II

MATERIAŁ NAUCZANIA

Przygotowanie do pierwszej Spowiedzi i Komunii św.

1. Opowiadania biblijne: o stworzeniu świata, aniołów i ludzi, o grzechu pierworodnym i jego skutkach, o pierwszej obietnicy Mesjasza, o ofierze Kaina i Abla, o ocaleniu Noego z potopu, o powołaniu Abrahama, o Józefie Egipskim, o Mojżeszu i nadaniu przykazań Boskich, o Dawidzie.

2. Barwne opowiadania na tle Ewangelii św.: o św. Janie Chrzcicielu, poprzedniku Pana Jezusa, o Zwiastowaniu N. P. Maryi, o Bożym Narodzeniu, o ofiarowaniu w świątyni, o pokłonie Trzech Króli, o ucieczce do Egiptu, o Panu Jezusie 12-letnim w świątyni, o Panu Jezusie, wzorze modlitwy, posłuszeństwa i pracy; o chrzcie Pana Jezusa, o powołaniu Apostołów, o cudach Pana Jezusa (np. wskrzeszenie młodzieńca z Naim, uzdrowienie sługi setnika); o wjeździe do Jerozolimy, o Ostatniej Wieczerzy, o Męce i Śmierci Pana Jezusa, o Zmartwychwstaniu; o Wniebowstąpieniu, o Zesłaniu Ducha św.

Łącznie z opowiadaniami biblijnymi, wskazanymi w działach 1 i 2, stałe omawianie przeżyć dzieci i przejawów życia otoczenia, nadających się do poglądowego oświetlenia i uprzystępnienia pojęć grzechu i odpowiedzialności, cnoty i zasługi.

3. Przygotowanie do Sakramentu Pokuty, oparte o elementarne zaznajomienie dzieci z przykazaniami Bożymi na podstawie opowiadań biblijnych, zawartych w punkcie 1 i 2 oraz na podstawie przypowieści Pana Jezusa o dobrym pasterzu, o zbłąkanej owieczce, o synu marnotrawnym; obraz Chrystusa Pana przebaczającego winy; warunki dobrej Spowiedzi.

4. Przygotowanie do Komunii świętej: poznanie Jezusa Chrystusa utajonego w Hostii na podstawie opowiadań z Ewangelii św., o obietnicy i ustanowieniu Najświętszego Sakramentu; na przykładach z życia świętych dzieci, budzenie w dzieciach pragnienia przyjęcia Pana Jezusa w Komunii świętej; zaznajomienie z odpowiednimi modlitwami.

WYNIKI NAUCZANIA

Znajomość wybranych opowiadań biblijnych ze Starego Testamentu, mieszczących w sobie zapowiedź przyjścia Chrystusa Pana, oraz głównych faktów z życia Chrystusa, a w związku z tym, w stopniu dostępnym dla dzieci, znajomość prawd, zawartych w Składzie Apostolskim; przygotowanie do pierwszej Spowiedzi i Komunii św.

KLASA III

MATERIAŁ NAUCZANIA

Przykazania Boskie i Kościelne. Rozszerzona nauka o Sakramentach św. Pokuty i Ołtarza.

1. Powtórzenie prawd wiary, zawartych w Składzie Apostolskim. Ogłoszenie dziesięciorga przykazań Boskich. Przykazanie miłości Boga, stosunek dziecka do Boga, obowiązki: pobożnej modlitwy, czci imienia Bożego i święcenia dni świętych na tle opowiadań biblijnych, poznanych w klasie II, oraz przykładów z życia Świętych, w szczególności polskich. (Przykazania Boskie I—III).

2. Przykazanie miłości bliźniego, stosunek do rodziców, rodziny i bliźnich na tle dobranych opowiadań biblijnych, poznanych w klasie II, oraz przykładów z życia Świętych, w szczególności polskich. W stosunku dziecka do bliźnich zwrócenie szczególnej uwagi na miłość, poszanowanie i posłuszeństwo dla rodziców, zgodę i pomoc wzajemną w rodzinie i szkole. Zachęcanie dzieci przykładami z życia Chrystusa i Świętych do rozwijania w sobie łagodności, cierpliwości, poszanowania życia swego i bliźnich, skromności i czystości duszy i ciała, poszanowania cudzej i swojej własności, pracowitości, prawdomówności, dotrzymywania słowa, uczynności i życzliwości dla wszystkich. (Przykazania Boskie IV — X). Krótkie omówienie przykazań Kościelnych.

3. O Sakramencie Pokuty, na podstawie przypowieści Pana Jezusa (Dobry Pasterz i zbłąkana owieczka, syn marnotrawny), poznanych w klasie II, i nowych oraz na przykładach z życia Świętych.

O łasce poświęcającej (przypowieść o szacie godowej), o grzechu, przez który ją tracimy (uzdrowienie paralityka), o żalu za grzechy (św. Magdalena, św. Piotr); o rachunku sumienia; akt żalu, szczere postanowienie poprawy. Spowiedź jako szczere wyznanie grzechów, zadośćuczynienie Bogu za winy popełnione. Sposób zachowania się podczas przystępowania do Spowiedzi św.

4. O Sakramencie Ołtarza na tle poznanych opowiadań z Ewangelii św., o obietnicy i ustanowieniu Najświętszego Sakramentu.

Poznanie Pana Jezusa, utajonego w Hostii i zachęta do nawiedzania Najświętszego Sakramentu. O Mszy św. jako Ofierze Nowego Zakonu, o Komunii św. i jej skutkach. Przygotowanie do Komunii św. co do duszy i co do ciała.

WYNIKI NAUCZANIA

Znajomość przykazań miłości Boga i bliźniego, dziesięciorga przykazań Boskich i przykazań Kościelnych, oparta na tle przykładów, zaczerpniętych z życia Pana Jezusa i Świętych. Utrwalenie wiadomości o Sakramencie Pokuty i Ołtarza.

KLASA IV

MATERIAŁ NAUCZANIA

Prawdy wiary i zasady moralne.

1. Wiara, jej potrzeba i przymioty. Prawdy wiary: o Bogu Ojcu Wszechmocnym, o Trójcy Przenajświętszej, stworzeniu nieba i ziemi, stworzeniu aniołów i ludzi, o duszy ludzkiej, o grzechu pierworodnym, o Jezusie Chrystusie, Synu Bożym, Odkupicielu. (Artykuły I—III Składu Apostolskiego).

2) O Jezusie Chrystusie, Jego Nauce, Męce, Śmierci, Zmartwychwstaniu, Wniebowstąpieniu; o Duchu Świętym, który uświęca ludzi i działa w Kościele św.; o Kościele św., jego założeniu, przeznaczeniu i nieomylności; o rzeczach ostatecznych. (Artykuły IV—XII Składu Apostolskiego).

3. O nadziei chrześcijańskiej; o modlitwie, jej potrzebie i przymiotach. Modlitwa Pańska, Pozdrowienie Anielskie, Anioł Pański.

4. O miłości chrześcijańskiej Boga, bliźniego i siebie samego. Krótkie powtórzenie nauki z III klasy o przykazaniach Boskich. Przykazania Kościelne.

O sprawiedliwości chrześcijańskiej; o unikaniu złego, o czynieniu dobrze (grzech, wady, wada główna); cnoty, odpowiadające wiekowi dziecięcemu.

5. O łasce Boskiej uczynkowej i poświęcającej. O Sakramentach św., ich znaczeniu w życiu i w pracy nad sobą, obszerniej o Chrzcie św. i Bierzmowaniu, oraz o Ostatnim Namaszczeniu.

6. Kilka barwnych obrazków słynnych miejsc kultu w Polsce: na Jasnej Górze u stóp Matki Boskiej Częstochowskiej, w Wilnie u stóp Matki Boskiej Ostrobramskiej, w Korcu na Podlasiu u ołtarza Matki Boskiej Cudownej, w Katedrze Lwowskiej przed Cudownym Obrazem Matki Boskiej i t. p.

WYNIKI NAUCZANIA

Utrwalenie prawd wiary i zasad moralności chrześcijańskiej. Poznanie Sakramentów św. i ich znaczenia w pracy nad sobą. Znajomość kilku słynniejszych miejsc kultu religijnego w Polsce.

KLASA V

MATERIAŁ NAUCZANIA

Objawienie Boże w Starym Zakonie.

A. 1) O objawieniu Bożym: Pismo św. i Tradycja. Opowiadania, oparte o tekst Pisma św. i uwzględniające tło zdarzeń, a więc miejsce, czas i obyczaje:

O Bogu Stworzycielu świata, aniołów, człowieka; o duszy ludzkiej, o Opatrzności Boskiej; o grzechu pierworodnym i jego skutkach, obietnicy zesłania Zbawiciela; o oczekiwaniu Zbawiciela; o ofierze Kaina i Abla, o ocaleniu Noego z potopu, o powołaniu Abrahama, o Jakubie i jego synach, o Józefie Egipskim; o Mojżeszu, nadaniu przykazań i ofiarach, o Starym Zakonie; o Samuelu, o Dawidzie królu i proroku, o Salomonie i świątyni jerozolimskiej; o prorokach i przepowiedniach mesjańskich; o niewoli babilońskiej; o ostatnich czasach przed Chrystusem.

B. 1) W związku z opowiadaniami biblijnymi w ciągu całego roku przypomnienie, rozszerzenie i pogłębienie prawd wiary w zakresie artykułów I—III Składu Apostolskiego.

Okolicznościowe rozwijanie i utrwalanie zasad moralnych na przykładach, zaczerpniętych z opowiadania, wskazanych pod A.

2) Na tle opowiadań, zawartych w p. 1 i dawniej poznanych, przy użyciu obrazków z życia Polski i z życia Świętych, szczególnie polskich, z uwzględnieniem tła zdarzeń, a więc miejsca, czasu i obyczajów:

a) Obowiązki chrześcijanina wobec Boga (I—III przykazania Boskie).

b) Stosunek dziecka do rodziców, rodzeństwa i bliźnich (miłość i uszanowanie, życzliwość i usłużność), uczucia społeczne (koleżeństwo, solidarność, wspomaganie się w dobrem), uczucia obywatelskie (ofiarność, prawość, podporządkowanie się prawu). (IV przykazanie Boże).

c) Troska i dbałość o życie bliźniego (V przykazanie Boże); cnota czystości (VI i IX przykazanie Boże, ze szczególnym zwróceniem uwagi na wzajemny stosunek młodzieży, rozmowy, żarty, rozrywki, czytelnictwo).

d) Dalsze obowiązki chrześcijanina wobec siebie i bliźnich: obowiązek poszanowania swojej i cudzej, prywatnej i publicznej własności, uczciwości i sprawiedliwości, zwracania pożyczonych rzeczy; oszczędności, dbałości o dobro publiczne; prawdomówności i życia w prawdzie; życzliwego sądu o bliźnich; zwalczania obmowy, plotek itd. (przykazanie Boże VII, VIII i X).

e) Obowiązki, wynikające z przykazań kościelnych.

2. W związku z biegiem roku kościelnego krótkie omawianie najważniejszych uroczystości i obrzędów, zwłaszcza tych, które łączą się z opracowanymi opowiadaniami biblijnymi.

WYNIKI NAUCZANIA

Znajomość głównych faktów z dziejów Objawienia Bożego w Starym Testamencie oraz dziejów Objawienia Bożego w Nowym Testamencie aż do nauki Pana Jezusa o Królestwie Bożym (wyłącznie).

Pogłębiona i rozszerzona znajomość prawd wiary w zakresie artykułów I—III Składu Apostolskiego.

KLASA VI

MATERIAŁ NAUCZANIA

Objawienie Boże w Nowym Zakonie oraz Dzieje Apostolskie.

1. Opowiadania, oparte o tekst Ewangelii św. i uwzględniające tło zdarzeń, a więc miejsce, czas i obyczaje:

O św. Janie Chrzcicielu (Łuk. I, 5—25; 57—80); o Zwiastowaniu N. Panny Maryi i nawiedzeniu św. Elżbiety (Łuk. I, 26—56), o narodzeniu Pana Jezusa i pokłonie pasterzy (Łuk. II, 1—21); ofiarowaniu w kościele (Łuk. II, 22—39), o pokłonie królów (Mat. II, 1—12), ucieczce do Egiptu (Mat. II, 13—23), znalezieniu Pana Jezusa w kościele (Łuk. II, 40—52), o chrzcie Pana Jezusa (Mat. III, 13—17), poście i kuszeniu na pustyni (Mat. IV, 1—11), o powołaniu pierwszych uczniów (Jan I, 35—51); o rozmowie z Samarytanką (Jan IV, 5—15, 20—26); o Panu Jezusie nauczającym w bożnicy w Nazarecie (Łuk. IV, 16—30); o pierwszych cudach np.: Kana Galilejska (Jan II, 1—12); cudowny połów ryb (Mat IV, 18—22); uzdrowienie paralityka (Mat. IX, 1—8); o cudach, stwierdzających Jego Boskie posłannictwo (np. o rozmnożeniu chleba i chodzeniu po morzu) (Mat. XIV, 13—36).

O nauce Pana Jezusa o Królestwie Bożym (Mat. V—VII, Łuk. XIII, 18—21); o wskrzeszeniu Łazarza (Jan XI, 32—44); o zapowiedzi męki Chrystusa Pana (Łuk. XVIII, 31—34: o uroczystym wjeździe do Jerozolimy Chrystusa Pana i wypędzeniu kupców (Mat. XXI, 1—17); o Ostatniej Wieczerzy (Jan XIII, 1—35); o Męce i Śmierci Pana Jezusa (Mat. XXVI, XXVII, 60); o Zmartwychwstaniu (Mat. XXVII, 61—66 i XXVIII, 1—15); o ukazaniu się Pana Jezusa Marii Magdalenie, uczniom i Apostołom (Łuk. XXIV, 13—35, Jan XX, 11—29); o założeniu Kościoła (Mat. XXVIII, 16—20); o Wniebowstąpieniu (Łuk. XXIV, 50—51); o Zesłaniu Ducha św. (Dzieje Apostolskie II, 1—13); o rzeczach ostatecznych i ciała zmartwychwstaniu, tudzież o sądzie ostatecznym (Mat. XXV, 31—46).

2. Pierwsza działalność Apostołów; św. Szczepan—pierwszy męczennik; nawrócenie Szawła; św. Piotr w więzieniu; pierwszy sobór; Wniebowzięcie N. P. Maryi. Dalsza działalność Apostołów; obrazki świętych męczenników z okresu prześladowań. O Kościele katolickim, jego organizacji, przeznaczeniu i znamionach, kilka obrazków z dziejów i działalności Kościoła.

W związku z opowiadaniami biblijnymi, zawartymi w działach 1 i 2, przypomnienie, rozszerzenie i pogłębienie prawd wiary w zakresie artykułów IV—XII Składu Apostolskiego.

W związku z biegiem roku kościelnego, krótkie omawianie najważniejszych uroczystości i obrzędów, zwłaszcza tych, które łączą się z opracowywanymi opowiadaniami biblijnymi (nabożeństwa do Męki Pańskiej: Droga Krzyżowa, Gorzkie Żale; obrzędy wielkanocne).

WYNIKI NAUCZANIA

Znajomość życia, nauki Chrystusa Pana i Jego dzieła Odkupienia. Znajomość najważniejszych faktów z Dziejów Apostolskich i początkowej działalności Kościoła.

Znajomość zasad moralnych w zakresie przykazań Boskich i Kościelnych, oparta na tle życia i nauki Pana Jezusa, przy użyciu przykładów z życia Świętych, ze szczególnym uwzględnieniem Świętych polskich i zastosowań tych zasad w życiu dzieci.

KLASA VII

MATERIAŁ NAUCZANIA

Życie parafialne.

1. Msza św. i jej podstawowe części, sposób jej słuchania i jej owoce na tle prostych opowiadań o obrzędach Mszy św. (Przygotowanie, Część nauczająca, Msza Wiernych, Dziękczynienie). W związku z tym omówienie odpowiednich szat, naczyń i ksiąg liturgicznych.

Wzmianka o nieszporach.

2. Rola Sakramentów św. w życiu chrześcijanina i sposoby korzystania z nich w pracy nad sobą. Związane z Sakramentami św. obrzędy, obowiązki i prawa chrześcijanina. O Sakramentach, ich znaczeniu i roli w życiu indywidualnym, z uwzględnieniem polskich zwyczajów narodowych i regionalnych (święcenie gromnic, palm, ziela itp.).

3. Życie chrześcijańskie w obrzędach ze szczególnym uwzględnieniem polskich zwyczajów kościelnych i właściwości regionalnych na tle roku kościelnego (Adwent, Roraty, Boże Narodzenie, Wielki Tydzień, Zmartwychwstanie Pańskie, Boże Ciało, Zielone Świątki, nabożeństwa majowe i czerwcowe, Święto Matki Boskiej Zielnej, nabożeństwo różańcowe, Święto Matki Boskiej Gromnicznej itp.).

Odpowiednie obrazki z życia Świętych polskich, patronów danego miejsca, tudzież ze słynniejszych miejsc kultu religijnego w Polsce. Odpusty.

4. Wprowadzenie w całokształt życia parafialnego na tle lektury opowiadań z życia idealnego pasterza parafii, św. Jana Vianney'a. Pogadanki: o parafii, jako ośrodku życia religijnego, o kościele parafialnym (poświęcenie kościoła i cmentarza, urządzenie wewnętrzne kościoła); o proboszczu i wikarym; o nabożeństwach parafialnych i bractwach; o pracy religijno-charytatywnej w parafii; o biskupie, o jego władzy, katedrze; o papieżu i bazylice św. Piotra w Rzymie; o zakonach, ich roli kulturalnej i filantropijnej, ze szczególnym uwzględnieniem Polski i zakonów miejscowych; o pracy misyjnej u nas i w dalekich krajach (ze szczególnym uwzględnieniem obrazków z działalności misjonarzy polskich).

WYNIKI NAUCZANIA

Znajomość Mszy św. i jej podstawowych części, tudzież sposobu jej słuchania. Znajomość Sakramentów św., ich roli w życiu chrześcijanina, tudzież związanych z nimi obrzędów. Znajomość roku kościelnego w obrzędach ze szczególnym uwzględnieniem regionalnych polskich obrzędów kościelnych. Znajomość życia parafialnego w jego najistotniejszych przejawach.

KLASA VIII

MATERIAŁ NAUCZANIA

Nauka wiary i moralności.

1. O WIERZE W OGÓLNOŚCI.

Posłannictwo Kościoła i obowiązek wiary na podstawie słów Pana Jezusa „Idąc tedy na cały świat"... (Mat. XXVIII, 19—20) oraz tekstu z Ewangelii św. Marka XVI, 15, 16. Pobudki i znaczenie wiary w życiu. Źródła wiary (Pismo św., Tradycja).

Kościół jako nieomylny nauczyciel prawd Bożych.

2. O BOGU OJCU STWORZYCIELU.
(I artykuł Składu Apostolskiego)

Stworzenie i opieka Boża nad światem, pierwotna szczęśliwość i upadek człowieka — na podstawie wybranych ustępów z Genes. I—III.

Przymioty Boże. O Trójcy Przenajświętszej.

3. O SYNU BOŻYM JEZUSIE CHRYSTUSIE.
(II—VII artykuł Składu Apostolskiego)

Idea mesjańska w Starym Zakonie i przygotowanie ludzkości na przyjęcie Chrystusa Pana w związku z pierwszą obietnicą zesłania Zbawiciela (Genes III, 15) Jezus Chrystus obiecanym Mesjaszem.

Jezus Chrystus, Bóg Człowiek Odkupicielem świata. Tajemnica Wcielenia na podstawie Ewangelii św. Jana I, 14; III, 16 i nauki Kościoła; dowody i świadectwa, stwierdzające Bóstwo Jezusa Chrystusa (z tekstów np. Jan X, 30; XIV, 7—9; XX, 26—31); Jego Męka i Śmierć jako ofiara zbawcza za rodzaj ludzki (Jan I, 29).

N. Panna Marya w dziele odkupienia; Jej godność Matki Boga i przywileje udzielone Jej z tego tytułu oraz potęga Jej wstawiennictwa — na podstawie odnośnych ustępów z Pisma św. (Łuk. I, 26—35, 42—43, 46—49) i nauki Kościoła.

4. NAUKA MORALNA JEZUSA CHRYSTUSA.

Na tle Dekalogu oraz tekstów Ewangelii św. ujęcie obowiązków chrześcijanina względem Boga, bliźniego i siebie.

a) Obowiązki chrześcijanina względem Boga w zakresie I, II i III przykazania Bożego: o miłości Boga (Marek XII, 28—34); o ufności w Bogu (Mat. VI, 24—34); o służbie Bogu (Mat. XVI, 24—28); VI, 5—15); o potędze wiary (Mat. XV, 22—28, albo Łuk. VIII, 41—56).

b) Obowiązki chrześcijanina względem życia, mienia i sławy bliźniego w zakresie IV—X przykazania Bożego: czcij ojca i matkę (Mat. XV, 4—6); nie zabijaj (Mat. V, 21); miłuj nieprzyjaciół (Mat. V, 43—48); o cnocie czystości (Mat. V, 8); nie kradnij (Mat. XIV, 18; Marek XII, 22—23); nie sądź (Mat. VII, 1—6); o przebaczaniu uraz (Mat. XVIII, 21—35); o zgorszeniu (Mat. XVIII, 5—9); o uczciwości i miłosierdziu (Łuk. X, 26—37; Łuk. XVI, 19—31); o stosunku do władzy (Mat. XXII, 15—22); o obowiązku spełniania dobrych uczynków (Mat. XXV, 31—46).

c) Obowiązki chrześcijanina względem siebie w zakresie IV—X przykazania Bożego: o talentach (Mat. XXV, 14—30); o pełnieniu przykazań (Mat. XIX, 16 — 25); o pokorze (Mat. XVIII, 1 — 4; XI, 29 — 30); o życiu w czynie i modlitwie (Łuk. X, 38 — 42); o mówieniu prawdy (Mat. V, 37); o łączności duchowej z Jezusem Chrystusem (Jan XV, 1—11).

Przykazania kościelne.

5. O DUCHU ŚWIĘTYM I KOŚCIELE KATOLICKIM.

(VIII—XII artykuł Składu Apostolskiego)

Obietnica zesłania Ducha Św. (Jan XIV, 12 — 17). Działalność Ducha Św. w duszy (I Kor. III, 16). O łasce i owocach łaski: dobre uczynki, cnota. Działalność Ducha Św. w Kościele: zesłanie Ducha Św. (Dziej. II, 1—11); potrójny urząd Kościoła (Mat. XXVIII, 19, 20) i jego nieomylność w nauczaniu (Jan XVI, 13; Mat. XXVIII, 30). Papież jako Namiestnik Chrystusa na ziemi i jego władza (Jan XXI, 15—17; Mt. XVI, 13—19). Kościół współczesny: Łączność Kościoła wojującego z triumfującym i cierpiącym — Świętych Obcowanie.

WYNIKI NAUCZANIA

Uporządkowana i pogłębiona znajomość prawd wiary i zasad moralnych.

U w a g i

Opracowanie prawd wiary i zasad moralnych opiera się zasadniczo na opowiadaniach i naukach, zaczerpniętych z Pisma św. Opowiadania biblijne winny uwzględniać tło zdarzeń, a więc czas, miejsce, zwyczaje. Wskazanie w nawiasach tekstów Pisma św. ma na celu ściślejsze określenie materiału, nie wyłącza jednak zamiany niektórych tekstów na inne o tej samej treści.

Wskazane jest ożywianie nauki przez wprowadzenie barwnych opowiadań z życia Świętych, w szczególności polskich. W związku z tym należy zachęcać młodzież do lektury utworów beletrystycznych o treści religijnej, wiążącej się treściowo z materiałem nauczania.

Młodzież męska winna, w miarę możności, zaprawiać się w służeniu do Mszy św.

II. Program nauki religii w szkołach średnich:

kl. I i II — Historia Kościoła.
kl. III — Dogmatyka.
kl. IV. — Etyka.

III. Program nauki religii w 4-klasowym (semestralnym) Gimnazjum z dwuletnim Liceum Pedagogicznym:

kl. I i II — Pismo św.
kl. III — Historia Kościołą.
kl. IV — Dogmatyka.
kl. I Lic. — Zagadnienia etyczne.
kl. II Lic. — Metodyka i Katechetyka.

IV. Program nauki religii w szkołach dokształcających zawodowych:

Cele nauczania.

Dokładne zapoznanie młodzieży z Boską Osobą Jezusa Chrystusa i Jego nauką.

Wdrożenie młodzieży do pracy nad charakterem przy pomocy środków nadprzyrodzonych: modlitwa — Sakramenta św. — liturgia.

Wyrabianie poczucia odpowiedzialności za pracę i jej wykonanie.

MATERIAŁ NAUCZANIA

K l a s a I

1 godzina tygodniowo

B ó g

Bóg: Jego istota poznawalna przez świat, przez sumienie, przez objawienie. Jego przymioty: bezpoczątkowość, wieczność, doskonałość.

Cnota wiary: istota, przymioty, niebezpieczeństwa, grzechy przeciwne wierze.

Bóg w Trójcy św. Jedyny. Trójca św. (w życiu Kościoła katolickiego).

Stworzenie świata (hexaemeron, o aniołach i ich upadku, raj, grzech pierworodny, potop).

Dusza ludzka: jej istnienie, nieśmiertelność duszy, jej władze (rozum, wola), ich kształcenie (nauka, wychowanie, charakter). Podobieństwo duszy do Boga i jej dążenie ku Bogu.

Dzieje Objawienia: Stary, Nowy Testament. — Monoteizm, Mesjasz, Zbawiciel.

Źródło Objawienia: Pismo św. Podanie. Tłumaczenie Pisma św. Badacze Pisma św.

Religia: przyrodzona, nadprzyrodzona; rodzaje, pogaństwo, judaizm, buddyzm, mahometanizm, chrześcijaństwo, katolicyzm.

Cel życia: życie doczesne i pozagrobowe; przyrodzone i nadprzyrodzone.

Opatrzność Boska: szczęście, nieszczęście, grzech (jego rodzaje).

Rzeczy ostateczne: śmierć, sąd, czyściec, niebo, piekło.
Cześć boska: wewnętrzna, zewnętrzna, prywatna, publiczna.

Modlitwa: prywatna, publiczna, liturgiczna, język liturgiczny, nabożeństwa, procesje, pielgrzymki.
Uroczyste wzywanie imienia Bożego.
Grzeszne wzywanie imienia Bożego.
Dzień święty: święcenie i odpoczynek.
Rok kościelny: dni świąteczne — posty.
Cnota nadziei i miłości.
Miłość samego siebie: praca wewnętrzna i zewnętrzna, zabawa, alkohol, narkotyki, — przykazanie VI i IX prawda i kłamstwo.

Miłość bliźniego: sprawiedliwość, miłosierdzie (przykazanie V, VI, VII, VIII).

Cześć Świętych Pańskich: obrazy, relikwie.
Cześć Matki Boskiej.
Matka Boska i Polska.
Święta Rodzina: wzór rodziny chrześcijańskiej (przykazanie IV).

Święci Pańscy: ich cnoty i prawa (rzemiosło); św. Izydor, błogosł. Hofbauer; (w szkołach żeńskich wybierać postacie świętych dziewic, żon, matek, np. św. Monika, bł. Salomea).

Obojętność religijna i odszczepieństwo.

Uwaga: Przy odnośnych zagadnieniach przypominać dany artykuł wiary lub przykazanie.

Klasa II

1 godzina tygodniowo.

CHRYSTUS (Nauczyciel, Odkupiciel)

Życie Chrystusa na tle roku kościelnego (Boże Narodzenie, Męka, Zmartwychwstanie, Wniebowstąpienie.

Nauka Pana Jezusa.
Dziesięcioro przykazań a przykazania Pana Jezusa na górze.
Etyka Chrystusowa a etyka pogańska i faryzeuszowska.
Cuda Pana Jezusa, cel, rodzaje, skutki.
Zmartwychwstanie Pana Jezusa i nasze.
Pierwsi chrześcijanie, Ananiasz, i Safira. Ustrój gminy jerozolimskiej.
Sumienie chrześcijańskie.
Cnoty chrześcijańskie: pokora, cierpliwość.
Cnota czystości.
Doskonałość chrześcijańska: zakony, bractwa, sodalicje.
Życie nadprzyrodzone i Łaska Boska.
Łaska Boska i wolna wola ludzka: odpowiedzialność.
Sakramenta święte.
Chrzest. Bierzmowanie.
Pokuta w myśl Pisma św. i Tradycji. Zarzuty przeciwko spowiedzi.

Najświętszy Sakrament. Komunia św. jako środek w pracy nad sobą i pokarm duszy.

Ofiara Mszy św. Istota Mszy św.
Katolik w czasie choroby, cierpień. Ostatnie namaszczenie.
Małżeństwo. Przygotowanie się do małżeństwa i do założenia rodziny.
Sakramentalia.

DOM BOŻY.

Sztuka kościelna i wytwory rzemieślnicze w liturgii Kościoła.
Dobre i złe książki; wrogowie chrześcijaństwa.
Uwaga: Przy odnośnych ustępach przypominać odpowiednie artykuły wiary i przykazania.

Klasa III

1 godzina tygodniowo.

KOŚCIÓŁ

Duch św. — VIII art. Jego dary, grzechy przeciw Duchowi św.

Ustanowienie i początek Kościoła: św. Piotr, Zielone Świątki, gmina chrześcijańska.

Hierarchiczny ustrój Kościoła: Papież, biskup, proboszcz, wierni.
Władza papieża, nieomylność.
Znaczenie kapłana w życiu katolickim, sakrament kapłaństwa.
Dalsze dzieje Kościoła: jego rozwój, przeszkody.
Męczennicy Pańscy; katakumby.
Konstantyn Wielki.
Święty Augustyn; św. Bazyliki.

Kościół w średniowieczu: potęga (Papież Inocenty III), zakony św. św. Franciszek, tercjarstwo, św. Dominik, cechy rzemieślnicze.
Początki chrześcijaństwa w Polsce (św. Wojciech, św. Stanisław Biskup).

Reformacja i jej pojawienie się w Polsce. Obrona Kościoła (św. Ignacy, Skarga).

Obrządki katolickie w Polsce: łaciński, grecko-katolicki, ormiański i wschodnio-słowiański. Unia Brzeska (św. Józafat. św. Andrzej Bobola).

Misje katolickie (św. Franciszek Ksawery, O. Beyzym). Polskie placówki misyjne.

Sekty współczesne w Polsce.
Katolik w życiu rodzinnym: rodzice, dzieci, rodzeństwo.

Katolik i małżeństwo: przedwczesne znajomości, narzeczeństwa, mąż i ojciec, względnie żona i matka, małżeństwo mieszane, cywilne, rozwody,

Katolik w życiu z bliźnimi: zgoda, przyjaźń, gniew, procesy, zgorszenie, zazdrość — zemsta, akcja charytatywna — (Brat Albert.)

Praca. Jej moralne znaczenie: wykonanie pracy, uczciwość przy umowach i obliczaniu,

Stany społeczne, stowarzyszenia, związki zawodowe, ich uprawnienia.

Dobra doczesne, prawo do własności prywatnej, prawo pracy, socjalizm, komunizm.

Stosunek pracobiorcy do pracodawcy i na odwrót — na tle głównych wskazań encykliki „Rerum Novarum" o sprawie społecznej.

Stosunek do państwa: poszanowanie władzy, podatki, służba wojskowa, wybory.

Stosunek państwa do Kościoła — umowy — konkordaty.
Encyklika papieska o akcji katolickiej (rozbiór pieśni: „My chcemy Boga").
Chrystus Pan — wzór i moc naszego życia osobistego i zbiorowego.

Uwaga:

1. Przy odnośnych ustępach przypominać artykuły wiary i przykazania.

2. Na podstawie ogólnego programu ułoży sobie katecheta program szczegółowy z uwzględnieniem tematów, które należy szerzej omówić, oraz z uwzględnieniem godzin, które mogą przepaść w ciągu roku.

V. Program nauki religii w szkole rolniczej (rocznej)

Cele nauczania.

Ugruntowanie i utrwalenie prawd wiary oraz zasad moralnych.

Wdrożenie młodzieży do pracy nad urabianiem charakteru przy pomocy środków nadprzyrodzonych.

Uświadomienie łączności między wiarą a innymi dziedzinami życia ludzkiego.

MATERIAŁ NAUCZANIA.

1. O Bogu w Trójcy św. Jedynym i o czci Bożej

Wiara katolicka i jej źródła: Pismo św. i Tradycja. — O Bogu. O przymiotach bożych. O Trójcy św. — Człowiek stworzeniem i dzieckiem bożym.

Obowiązki względem Pana Boga. — Modlitwa poranna i wieczorna. — Msza św. Obowiązek uczestniczenia we Mszy św. w niedziele i święta. — Uświęcenie zajęć codziennych dobrą intencją.

2. Dzieło odkupienia.

Jezus Chrystus obiecanym Zbawicielem. — Tajemnica wcielenia. Bóstwo Jezusa Chrystusa. Tajemnica odkupienia. Zmartwychwstanie Pana Jezusa. Wniebowstąpienie Pańskie. Zesłanie Ducha św. (Modlitwa i Hymn do Ducha św.).

Matka Boża i potęga Jej wstawiennictwa. Kult Najśw. Panny.

3. O Kościele.

Prawdziwą wiarę i środki do zbawienia podaje Kościół. Początek Kościoła. Ustrój Kościoła. Znamiona prawdziwego Kościoła. Nieomylność Kościoła. Działalność Kościoła. Prześladowanie Kościoła. Obowiązki nasze wobec Kościoła. Akcja Katolicka. Organizacje religijne. Świętych obcowanie. Życie wieczne.

4. Środki uświęcenia.

Łaska Boska. Sakramenta św. w ogólności. Chrzest. Unikanie grzechu. Sakrament Pokuty. Eucharystia. — Komunia św. Bierzmowanie. — Kapłaństwo. Praca kapłańska w kraju i na misjach. — Ostatnie Namaszczenie.

5. O porządku moralnym.

Czyny ludzkie i odpowiedzialność za nie. — Prawo boskie, kościelne i świeckie. — Sumienie. Wychowanie sumienia i sposoby wyrobienia w sobie dobrego sumienia. Wyrabianie charakteru chrześcijańskiego. — O cnotach boskich i obyczajowych.

Obowiązek rozwijania swoich władz umysłowych i fizycznych (higiena i sport). — Czystość. Umiłowanie prawdy w życiu codziennym.

6. Życie w rodzinie.

Małżeństwo. Świętość i nierozerwalność małżeństwa — Znaczenie rodziny dla jednostki, narodu i państwa. Obowiązki rodziców względem

dzieci: miłość, troska o utrzymanie, o rozwój duchowy i fizyczny, o przygotowanie do życia. Obowiązki dzieci względem rodziców: szacunek, miłość, posłuszeństwo, pomoc, opieka w chorobie i na starość.

7. O życiu sąsiedzkim.

Przykazanie miłości bliźniego. Poszanowanie zdrowia, życia, sławy i mienia bliźniego. O uczciwości, zgodzie, pomocy i uczynności. O grzeczności i uczynności wobec wszystkich. — Restytucja czci i własności. Stosunek do dzieci, słabszych, chorych i starszych. — Zabawy i rozrywki oraz umiar w nich.

8. Życie w gminie i w państwie.

Obowiązek solidarnej pracy dla ogólnego dobra. Organizacje religijne i społeczne. Żywy udział jednostki w życiu obywatelskim. Stosunek pracodawców i pracowników i odwrotnie na podstawie Encykliki: „Rerum Novarum" i „Quadragesimo anno" (np. stosunek gospodarza do służby i robotników). Poszanowanie i posłuch dla władzy; płacenie podatków i spełnianie nakazanych i dobrowolnie przyjętych obowiązków społecznych: gotowość do obrony i do ofiary z życia.

Wzajemny stosunek Kościoła i państwa.

PRAKTYKI RELIGIJNE

Młodzież winna pamiętać, że praktyki religijne trzeba wypełniać nie pod przymusem, ale dobrowolnie, z wewnętrznej potrzeby i przekonania.

Przy urabianiu i pogłębianiu światopoglądu katolickiego, winien ks. prefekt pielęgnować poczucie osobistej odpowiedzialności wobec Boga i społeczeństwa.

Uwagi:

1. W ciągu roku szkolnego powtórzyć i ugruntować prawdy katechizmowe.

2. Zaznajomić młodzież z pieśniami kościelnymi.

3. Obrzędy świąt roku kościelnego i niektóre sakramentalia omówić przygodnie w ciągu roku szkolnego.

4. Ze względu na ograniczony czas należy ujmować zagadnienia i brać od razu stronę dogmatyczną, moralną, liturgiczną, a przykłady czerpać z Ewangelii i historii Kościoła.